

EDUKACYJNE FORUM KWALIFIKACJI ZAWODOWYCH

MULTIMEDIALNY KATALOG ZAWODÓW

ZAWÓD: ZDUN

Program Operacyjny Kapitał Ludzki
Priorytet III Wysoka jakość systemu oświaty
Działanie 3.4 Otwartość systemu edukacji w kontekście uczenia się przez całe życie
Poddziałanie 3.4.3 Upowszechnianie uczenia się przez całe życie

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Sprawdź
swoją wiedzę

Wywiad
posłuchaj,
przeczytaj, zobacz

ZDUN

CZYM ZAJMUJE SIĘ **ZDUN**? ZADANIA ZAWODOWE:

- wykonuje, naprawia i rozbiera murowane piece grzewcze i kominki,
- wykonuje roboty związane z wykończeniem obudowy pieców oraz ich podłączeniem do przewodów kominowych,
- wykonuje fundamenty lub podmurówki pod konstrukcję pieców i kominków,
- przygotowuje zaprawy i mieszanki do murowania pieców.

JAKA JEST SPECYFIKA ŚRODOWISKA PRACY ZDUNA?

Miejsce wykonywania pracy

Zdun wykonuje pracę zazwyczaj w pomieszczeniach zamkniętych. Są to często prywatne mieszkania i domy, w których buduje od początku lub dokonuje remontów pieca lub kominka.

Charakter pracy

Jest to najczęściej praca indywidualna, chociaż współpracuje się również w zespole i ma się stały kontakt z klientem, dla którego wykonuje się zlecenie. Jest to ciężka praca fizyczna.

JAKA JEST SPECYFIKA ŚRODOWISKA PRACY ZDUNA?

Możliwości zatrudnienia

- firmy remontowo-budowlane,
- zakłady rzemieślnicze,
- własna działalność gospodarcza.

Stanowiska pracy

- pomocnik,
- zdun,
- czeladnik,
- mistrz rzemiosła.

JAKA JEST SPECYFIKA ŚRODOWISKA PRACY ZDUNA?

Czas pracy

W tym zawodzie pracuje się zazwyczaj osiem godzin dziennie. W zależności od charakteru zlecenia może zaistnieć konieczność wydłużenia pracy, aby dokończyć zlecenie w odpowiednim, ustalonym wcześniej z klientem czasie.

Zarobki

Zdun zarabia około 4000 zł brutto (www.moja-pensja.pl). Zarobki uzależnione są od ilości i charakteru wykonywanych zleceń.

Czynniki zagrażające zdrowiu

W zawodzie zduna czynnikiem szkodliwym może być silne zapylenie (ryzyko alergii, astmy, chorób płuc i oskrzeli.). W swojej pracy zdun jest także narażony na nadmierny wysiłek fizyczny – elementy pieców są ciężkie, stąd nadmiernie obciążony może być układ kostno-stawowy.

JAKICH MASZYN I NARZĘDZI UŻYWA ZDUN?

Przecinak

Młotek zduński

Punktak

Szczypce kaflarskie

Poziomica

Szamot

Kamień szlifierski

Przecinak

narzędzie służące do kucia lub przecinania poprzez uderzenie młotkiem w jego tępy koniec.

Młotek zduński

narzędzie przeznaczone do uderzania w nóż, przecinak lub punktak.

Punktak

wykorzystywany do zaznaczania miejsc cięcia.

Szczypce kaflarskie

narzędzie zduńskie.

Poziomica

przyrząd pomiarowy do wyznaczania pionów lub poziomów.

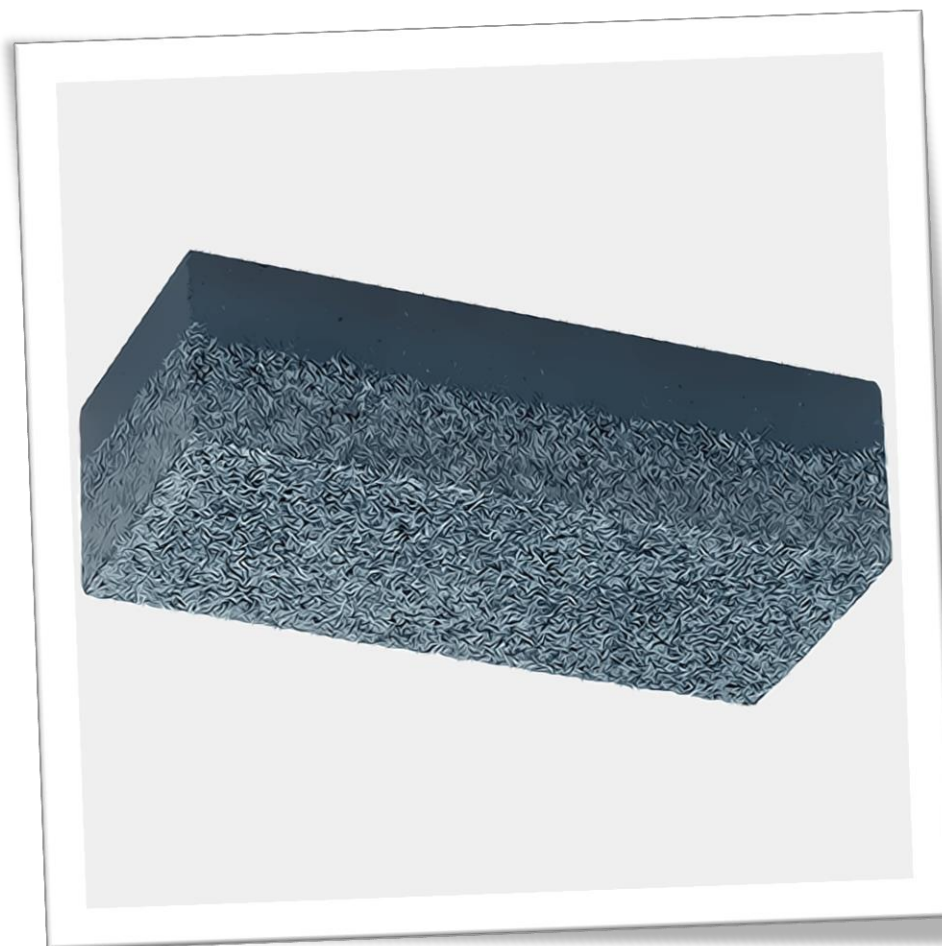
Szamot

materiał ceramiczny powstały przez wypalenie gliny lub łupków i zmielenie.

Kamień szlifierski

przeznaczony do twardych materiałów.

JAKIE PREDYSPOZYCJE POWINIEN POSIADAĆ ZDUN?

W zawodzie zduna konieczne są typowo techniczne zainteresowania, a także uzdolnienia manualne. Praca ta wymaga precyzji i dokładności, a przy budowie pieców i kominków liczy się wrażliwość estetyczna. Praca z klientami i współpracownikami wymaga łatwości w nawiązywaniu kontaktów i umiejętności komunikacyjnych.

Cechami niezbędnymi w tym zawodzie są:

- cierpliwość,
- wytrzymałość,
- samodzielność,
- wrażliwość estetyczna,
- wyobraźnia przestrzenna,
- komunikatywność,
- zdolność koncentracji na wykonywanym zadaniu,
- spostrzegawczość.

JAKIE WARUNKI FIZYCZNE SĄ NIEZBĘDNE W TYM ZAWODZIE?

- Zawód zduna wymaga dużej sprawności fizycznej i silnej budowy ciała, bo często trzeba przenosić ciężkie elementy. Należy też posiadać w pełni sprawne narządy zmysłów – wzroku, słuchu, węchu i dotyku.
- Przeciwwskazania zdrowotne: skłonność do alergii, padaczka, zawroty głowy, omdlenia, problemy z rozróżnianiem kolorów, przewlekłe choroby płuc i oskrzeli, wady serca, choroby ograniczające ruchy rąk, np. reumatyzm.

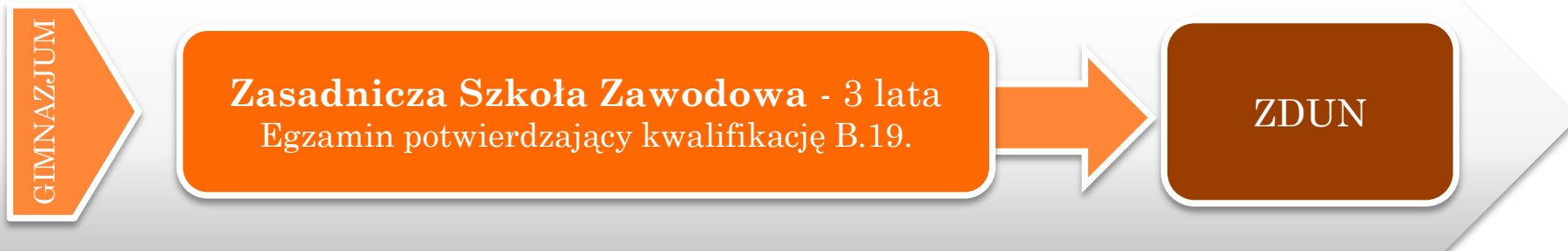

INFORMACJE DLA OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ

Istnieje możliwość wykonywania zawodu przez osoby z niepełnosprawnością, o ile pozwalają jej na to warunki zdrowotne. Ostateczną decyzję o braku przeciwwskazań zdrowotnych do kształcenia w zawodzie podejmuje zawsze lekarz medycyny pracy.

JAK ZOSTAĆ ZDUNEM?

Kwalifikację można zdobyć na Kwalifikacyjnym Kursie Zawodowym.

JAKIE SĄ MOŻLIWOŚCI ROZWOJU W TYM ZAWODZIE?

Po zdaniu egzaminu maturalnego istnieje możliwość kontynuowania nauki na studiach wyższych:

Budownictwo, Inżynieria materiałowa, Sztuka i wzornictwo ceramiki, Wzornictwo przemysłowe.

CZY WIESZ, ŻE...?

CIEKAWOSTKI

- Piec kaflowy to nie tylko metoda ogrzewania, ale również piękny element dekoracyjny pokoju – zwłaszcza, jeśli jest robiony przez zduna na zamówienie. Mimo dostępności nowoczesnych technik grzewczych, tego rodzaju formy cieszą się popularnością.
- Piece budowane przez zdunów miały różne formy, a czynnikiem, który decydował o tym, były najczęściej możliwości finansowe. Szlachta mogła sobie pozwolić na drogie piece kaflowe. Natomiast chłopci zazwyczaj lepił je samodzielnie. Piece w domach szlachty cechowały się pięknem form i zdobień, natomiast chłopskie miały być proste, ale za to wielofunkcyjne.
- Najstarsza działająca kaflarnia w Polsce mieści się w miejscowości Zduny. Powstają w niej szamotowe kafle aż od 1858 roku.

CO CZYTAĆ?

LITERATURA FACHOWA

- J. Paradistal, „Roboty zduńskie. Część I”,
- W. Meuś, „Roboty murowe, betonowe i zduńskie”,
- „Murator” (<http://www.murator-dom.pl>),
- Materiały Budowlane (<http://www.materiałybudowlane.info.pl>),
- „Przegląd budowlany”.

BIBLIOGRAFIA

- Podstawa programowa kształcenia w zawodzie, opracowano na podstawie dokumentu z dnia 7 lutego 2012 r.
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 grudnia 2011 r. w sprawie klasyfikacji zawodów szkolnictwa zawodowego z późn. zmianami.
- Informator o egzaminie potwierdzającym kwalifikacje w zawodzie CKE, <http://www.cke.edu.pl/index.php/informatory-left/egzamin-zawodowy>
- Materiały projektu „Poznaj swoje zainteresowania i świat szkolnictwa zawodowego”, www.gimnazjum2.lublin.pl/efs/prezentacja
- Strony internetowe szkół prowadzących kształcenie w zawodzie.
- „Podręcznik oceny zawodów z punktu widzenia różnych rodzajów niepełnosprawności. Zeszyty informacyjno-metodyczne doradcy zawodowego” (http://wupszczecin.home.pl/poradnik_gci/5_zeszyty_informacyjno_metodyczne/zeszyt_14.pdf).
- www.moja-pensja.pl

WYWIAD ZE ZDUNEM

1. Proszę mi powiedzieć, dlaczego Pan wybrał zawód zduna.

W moim przypadku zaczęło się od kominków. Na początku, po technikum budowlanym zacząłem robić kominki. Tak mnie zafascynował ogień, że doszedłem do wniosku, że muszę zgłębić to od podstaw. Taką prawdziwą wiedzę ma osoba, która rzeczywiście „wgłębi się w kafle” i wie o co chodzi w kuchniach kaflowych, wie o co chodzi w piecach kaflowych, w ogrzewalnikach. Stąd się to wzięło.

2. Czy są szkoły, które kształcą w tym zawodzie?

Z tego co mi wiadomo, ostatnia szkoła, która kształciła zdunów funkcjonowała w latach 50-tych. W tej chwili nie ma takich szkół. Organizujemy szkolenia dla hobbystów, którzy chcą zgłębiać tę tematykę i pogłębiać swoją wiedzę. To taki załączek dla szkoły. Chcielibyśmy odbudować kształcenie w tym kierunku. Trzeba to reaktywować.

3. Jakim kryteriami kierował się Pan wybierając ten zawód?

Jest bardzo mało zdunów, jest to zawód wymierający. Młodzi ludzie nie chcą się tym interesować. Poza tym, w moim indywidualnym przypadku zdecydowała fascynacja ogniem.

4. Czy ktoś doradzał Panu ten wybór, może były jakieś tradycje rodzinne?

Nie.

5. Ilu spośród Pana rówieśników wybrało ten zawód?

Szczerze mówiąc, nie kojarzę nikogo spośród moich rówieśników, bliższych lub dalszych znajomych, którzy wybraliby ten zawód.

6. Od ilu lat pracuje Pan w zawodzie?

Własną firmę prowadzę od 2002 roku, więc 12 lat. Zduństwem zajęłem się trzy, cztery lata wcześniej. Faktycznie zajmuję się tym łącznie już od 15 lat.

7. Jak wyglądała Pana nauka?

Na początku uczyłem się sam, metodą prób i błędów. Zbudowałem kominek we własnym domu, było to otwarte palenisko. Było kilkakrotnie przerabiane. Było otwarte palenisko, palenisko z drzwiczkami, palenisko zamknięte, teraz zostało zmienione na palenisko z płaszczem wodnym. W międzyczasie

WYWIAD ZE ZDUNEM

pojawiła się fascynacja zduństwem i piecami, i zacząłem szukać możliwości nauki tego zawodu. Aby uzyskać tytuł mistrza zduńskiego, musiałem uczyć się u innego mistrza. Nauka zawodu jest trudna też z powodu tego, że po prostu nie ma gdzie się uczyć. Ja sam przez kilka lat szukałem mistrza, aby móc się u niego uczyć. Mnie szkolił mistrz zduństwa, pan Leszek Gołębski. Niedawno zostały reaktywowane egzaminy czeladnicze i mistrzowskie. Po trzech latach praktyki w zawodzie można uzyskać tytuł czeladnika. Egzamin odbywa się przed izbą rzemieślniczą. Ja zdawałem taki egzamin w Rzeszowie. Po sześciu latach można zdawać egzamin mistrzowski. Egzamin składa się z części teoretycznej i praktycznej. W części teoretycznej znajdują się bardzo różne zagadnienia, nawet zasady prowadzenia własnej działalności gospodarczej. W części praktycznej trzeba zbudować urządzenie ogniowe. Zdanie tego egzaminu nie jest taką łatwą sprawą.

8. Czy uczestniczył Pan w jakichś kursach doszkalających?

Tak, cały czas się szkole. Kilka razy w roku jeżdżę na szkolenia do Austrii, Niemiec. Byłem między innymi na szkoleniu w najstarszej kaflarni w Europie. Jest to kaflarnia Sommerhuber. Mieści się ona w Austrii. Jest to firma z ponad 500-letnią tradycją, w co aż ciężko uwierzyć. Nasi królowie, senatorowie poczynszy od XVI wieku, właśnie tam zaopatrywali się w piece, które ogrzewały ich pałace, rezydencje. Szkolenia dotyczą przede wszystkim sztuki ogniowej. Na takich szkoleniach poznaje się historię oraz miejscowe zasady budowy urządzeń ogniowych. Poznajemy inne sposoby wykonania pewnych prac, inne prefabrykaty używane do budowy, chociaż zasada działania tych urządzeń jest na całym świecie taka sama.

9. Czy miał Pan jakieś oczekiwania dotyczące przyszłego zawodu?

Nieszczęśliwie, po prostu robiłem to co mnie interesowało i sprawiało mi przyjemność. Na pewno nie jest to praca od 8 do 16 i miałem tego świadomość, ale dla mnie najważniejsze było to, że będę robił coś, co mnie ciekawi, fascynuje, interesuje. To, czy będę pracował dziennie 8 godzin, czy 10, miało drugorzędne znaczenie.

10. Czym zajmuje się Pan w tym momencie?

W ofercie mojej firmy jest bardzo wiele rozwiązań, w zależności, czego chce i potrzebuje klient. Jest też coś takiego, jak nowoczesne zduństwo. Tak naprawdę dopiero od 30 lat kominki, czyli urządzenia z przeszkleniem ognia, weszły do naszych domów. W tej chwili zauważalny jest nowy trend.

WYWIAD ZE ZDUNEM

Wprowadziliśmy takie technologie, że można zrobić kominek z efektem ciepłej ściany. My to nazywamy ciepła zabudowa, ciepły kominek, pieco-kominek. Jest to połączenie efektywności grzania pieca kaflowego lub kuchni kaflowej z nowoczesną wizualizacją ognia. Montujemy też coraz więcej kuchni kaflowych w nowoczesnych domach. Coraz więcej ludzi wybiera to rozwiązanie. I nie jest to wybór estetyczny, chociaż trzeba przyznać, że jest to dużo bardziej efektywne, niż najpiękniejsza kuchenka elektryczna, czy gazowa. Decydują również względy praktyczne, ma być to i ładne, i ma działać. Często ludzie decydują się na to rozwiązanie ze względu na obecność pieca chlebowego. Jest moda na pieczenie własnego chleba. Ludzie chcą mieć i piec chlebowy i piekarnik. Budujemy normalne, działające kuchnie. Tradycyjną metodą, ale w nowoczesnym designie. W tym momencie prowadzę remont czterech pieców kaflowych. Jeden z nich doprowadzamy do pełnej funkcjonalności. Cały piec zbudowany będzie z oryginalnych elementów. Zachowane zostały zarówno kafle, jak i piękne, ozdobne, ornamentowe drzwiczki, które zostały odzyskane, wypiaszkowane, odmalowane. Kafle zostały wyczyszczone, odnowione. Inwestorzy zdecydowali się na odnowienie pieca z pierwotnego materiału. Ten konkretny, którym aktualnie się zajmujemy został zbudowany w 1938 roku. Z dużym prawdopodobieństwem można powiedzieć, że piec ten, przez cały ten czas funkcjonował. Widać w nim drobne naprawy typu próby doszczelnienia. W tym przypadku odtwarzamy bryłę pieca. Oprócz tego, wchodzi oczywiście w grę odpowiednie podłączenie kominiarskie. Mistrz kominiarski musiał tu do nas przyjść, zlokalizować i odebrać kominy. Jeżeli mamy komin, to możemy podłączać urządzenie do tego komina.

11. Czy Pana oczekiwania wobec zawodu zduna zostały spełnione?

W pełni. Zawód ten sprawia mi ogromną satysfakcję, sam cały czas się rozwijam i przekazuję swoją wiedzę innym.

12. Co wpływa na satysfakcję z wykonywanego zawodu?

Świadomość tego, że dajemy ludziom ogień. W bezpieczny sposób musimy wprowadzić do domu ogień, który później będzie ogrzewał domowników. W środku mroźnej zimy, ktoś ma ciepło dzięki nam. Wokół kuchni, wokół paleniska, pieca zawsze koncentruje się życie całego domu.

13. Z jakimi materiałami lub narzędziami lubi Pan pracować?

Często myli się zduna z murarzem. Murarz pracuje kielnią, zdun pracuje rękami. Zdun używa gliny, rąk, prawidła. Tego typu narzędzi. Zdunowie na całym świecie pracują z gliną. Jest to podstawowy materiał. Piece kaflowe są bardzo przyjazne dla użytkownika, bo kiedy rozgrzejemy taki piec do 100 stopni, to możemy do niego przyłożyć rękę i się nie poparzymy. Stal rozgrzana do takiej temperatury na pewno nas oparzy. Jest to materiał mało

WYWIAD ZE ZDUNEM

doceniany, ale przyjazny dla użytkownika. Mam duży szacunek dla inwestorów, u których teraz wykonuję pracę, bo zdecydowali się zachować ten oryginalny piec. Rozumieją, że to ciepło w domu, ciepłe ściany to wartość. Na pewno będą super zadowoleni z odbudowy i funkcjonowania tego urządzenia. Jedyne modyfikacja, którą wprowadzamy, jest wymiana drzwiczek na drzwiczki z szybką. Będą mieli efektywne ciepło, długo utrzymywane, ekonomicznie spalany opał i widok ognia w domu.

14. Czy jest Pan członkiem stowarzyszeń zrzeszających zdunów?

Jestem członkiem i jednym z założycieli ogólnopolskiego stowarzyszenia Kominki Polskie. Stowarzyszenie liczy plus minus stu pięćdziesięciu członków. Staramy się robić wszystko między innymi przez szkolenia, które sam również organizuję, ale też przez różnego rodzaju akcje promocyjne, aby przywrócić ten zawód w Polsce. Powoli odbudowują się egzaminy czeladnicze, mistrzowskie. Robimy wszystko, aby odbudować tę piękną tradycję. Firm zajmujących się sztuką ogniową, to znaczy montujących kominki i oferujących szersze usługi zdunskie, jest około półtora tysiąca w całej Polsce. Mistrzów zdunstwa może być pięćdziesięciu. Kilka tygodni temu prowadziliśmy w okolicach Nałęczowa akcję „Palenie jest eko”. Ustawialiśmy tam urządzenia ogniowe, w których paliliśmy. Przekonywaliśmy ludzi do tego, że jeżeli pali się suchym drewnem, to jest to ekologiczne rozwiązanie. Powtórzę, warunkiem jest dobrze przygotowany, wysuszony opał. Spalone, suche drewno wyprodukuje tyle samo dwutlenku węgla, co leżąc i gnijąc w lesie. Jest to nasza odpowiedź na pojawiające się w różnych miastach Polski akcje mające na celu ograniczenie montażu kominków w domach. W moim odczuciu są to działania inspirowane przez lobby gazowe. Jest nas mała grupka, ale próbujemy z tym walczyć. Palenie drewnem jest ekologicznym i bezpiecznym rozwiązaniem, a każdy kto ma w domu kominek na pewno docenia też walory estetyczne, jakie daje płonący w salonie ogień.

15. Jaka to jest praca?

Na pewno nie jest powtarzalna. Każdy piec ma inne kanały, które trzeba odpowiednio poprowadzić. Na pewno wymaga myślenia. Nigdy nie będzie się dało zrobić z tego masówki. Żeby postawić taki piec, trzeba przez kilka lat uczyć się pod okiem mistrza.

16. Jakie cechy są pożądane w tym zawodzie?

Spokój, opanowanie. Obróbka kafla jest to obróbka delikatna. Mamy obecnie narzędzia elektryczne, ale kiedyś robiło się to dłutem i kamieniem szlifierskim. Jeżeli będzie się to robić niewłaściwie, to kafel może ulec uszkodzeniu, albo zrobi się komuś partacką robotę. Trzeba to robić dokładnie i spokojnie.

17. Jakie wady zawodu może Pan wskazać?

Dla mnie ten zawód nie ma wad, bo robię to, co sprawia mi dużą przyjemność.

WYWIAD ZE ZDUNEM

18. Azalety?

Wspominałem już, że cieszy mnie świadomość, że dają ludziom możliwość ogrzania się przy ogniu.

19. Czy może być to zawód niebezpieczny dla zdrowia?

Na pewno. Trzeba mieć świadomość, że jest to wprowadzenie ognia do domu. Wprowadzamy ogień i musi być to zrobione odpowiedzialnie. Musi być to zrobione w bezpieczny sposób, z odpowiednich materiałów. W czasie rozbierania jednego z czterech pieców w aktualnej lokalizacji, widzieliśmy kilka niedoróbek. Widać było, że zdun, który go stawiał popełnił kilka podstawowych błędów, na przykład nie dał zapinek i widać było, że piec zaczął się rozchodzić. Inne piece, które były rzetelnie wykonane, zachowały się w bardzo dobrym stanie mimo upływu 70 lat od ich postawienia.

20. Czy ta praca może wpływać na życie rodzinne?

Jak każda inna. Przedłużone godziny pracy zdarzają się w każdej pracy. Trzeba sobie wszystko po prostu odpowiednio poukładać.

21. Czy praca zduna może wpływać na zdrowie osoby, która go wykonuje?

Nie widzę szczególnych zagrożeń.

22. Jakich zarobków może oczekiwać osoba, która rozpoczyna naukę zawodu zduna?

Myszę, że osoba która zatrudnia się do przyuczenia w takiej firmie jak moja, może liczyć na zarobki rzędu 1500-2000 zł miesięcznie. Wachlarz jest bardzo szeroki. Dobry fachowiec po kilku latach praktyki, naprawdę nie może narzekać na zarobki, raczej na brak wolnych terminów.

Dziękuję za wywiad.

PODZIĘKOWANIA

dla

Pana Roberta Pulika, właściciela firmy Robiren w Lublinie,

za pomoc w realizacji projektu.

SPRAWDŹ SWOJĄ WIEDZĘ - QUIZY

Zapoznałeś się z charakterystyką zawodu. Teraz sprawdź swoją wiedzę i predyspozycje do zawodu rozwiązując quizy interaktywne.

